

Smernice za zaštitu privatnosti u medijima

www.coe.int/freedomofexpression
www.coe.int/dataprotection

Prevod sufinansiran
od strane Evropske unije

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Smernice za zaštitu privatnosti u medijima

Smernice za zaštitu privatnosti u medijima

Naslov u originalu, na engleskom jeziku:
Guidelines on safeguarding privacy in the
media (© Council of Europe, October 2018)

Mišljenja izražena u ovoj publikaciji
su odgovornost autora i ne
odražavaju nužno zvanična mišljenja
Evropske unije i Saveta Evrope.

© Savet Evrope, jul 2020. Sva prava zadržana.
Licencirano Evropskoj uniji pod uslovima.
Nijedan deo ove publikacije ne sme biti
preveden, reprodukovan ili prenet, ni u
jednom vidu i ni na koji način, elektronskim
(CD, internet itd.) ili mehaničkim putem,
uključujući fotokopiranje, snimanje ili neki
drugi vid skladištenja informacija ili njihovog
smeštanja u sisteme za dalje preuzimanje,
bez prethodne pisane dozvole Direktorata
za komunikacije (F-67075 Strasbourg
Cedex ili publishing@coe.int). Sva druga
prepiska koja se odnosi na ovaj dokument
treba da bude upućena Komitetu za
medije i informaciono društvo (CDMSI)
i Komitetu Konvencije 108 (Konvencija
Saveta Evrope o zaštiti lica u odnosu na
automatsku obradu ličnih podataka).

Foto: Savet Evrope

Korice i prelom: Odeljenje za
izradu dokumenata i publikacija
(SPDP), Savet Evrope.

Publikacija je prevedena na srpski
jezik u okviru zajedničkog programa
Evropske unije i Saveta Evrope „Horizontal
Facility za Zapadni Balkan i Tursku 2019-
2022“, i projekta „Sloboda izražavanja
i sloboda medija u Srbiji (JUFREX)“.

Sadržaj

---

1. UVOD	5
2. SLOBODA IZRAŽAVANJA, ULOGA MEDIJA I ODGOVORNO NOVINARSTVO	7
2.1. Sloboda izražavanja	7
2.2. Mediji kao čuvari javnog interesa sa pravima i odgovornostima	7
2.3. Odgovorno novinarstvo u odnosu na tabloidno novinarstvo	8
3. PRIVATNI ŽIVOT I USLOVI ZA OBJAVLJIVANJE STVARI IZ PRIVATNOG ŽIVOTA	10
3.1. Privatni život	10
3.2. Pristanak	10
3.3. Javni interes	11
3.4. Okvir za uspostavljanje ravnoteže između prava na privatnost i slobode izražavanja	14
4. POSEBNA PITANJA KOJA SE ODOSE NA PRIVATNI ŽIVOT	18
4.1. Porodica, dom, imovina	18
4.2. Fizički i moralni integritet	19
4.3. Pravo na sopstvenu sliku	20
4.4. Prepiska	22
5. IZVEŠTAVANJE O KRIVIČNIM DELIMA	23
5.1. Opšti principi	23
5.2. Pravo žrtava (maloletnika) na zaštitu identiteta	23
5.3. Pravo na privatnost lica za koje se pretpostavlja da je pedofil	24
5.4. Otkrivanje identiteta policijskog službenika pod istragom	24
5.5. Osumnjičena lica	24
5.6. Objavljivanje banalnih pojedinosti o optuženim licima	24
5.7. Lica lišena slobode	25
5.8. Osuđena lica u stanju emocionalne razdražljivosti	25
5.9. Osuđena lica puštena na uslovnu slobodu	25
6. ETIČKI KODEKSI I INSTRUMENTI ZA SAMOREGULACIJU	26
7. PRINCIPI ZAŠTITE PODATAKA	27
7.1. Prava pojedinca	27
7.2. Mere bezbednosti	29
7.3. Obrada komercijalnog sadržaja	29
7.4. Najbolje prakse za osiguravanje i pokazivanje poštovanja propisa	30
8. REFERENCE	31

1. Uvod

Ove Smernice sadrže skup standarda Saveta Evrope (Savet/SE) i Evropskog suda za ljudska prava (Sud) koji se odnose na zaštitu privatnosti javnih ličnosti i privatnih lica u medijima¹. Oni takođe obuhvataju principe zaštite podataka o ličnosti koji se zasnivaju na raznim regulatornim instrumentima i najboljim praksama.

Što se tiče standarda za uspostavljanje ravnoteže između prava na privatni život i prava na slobodu izražavanja i njihovog međusobnog osnaživanja, oni su strukturirani u pet odeljaka. Prvi daje pregled prava na slobodu izražavanja, uloge medija i koncepta odgovornog novinarstva. Zatim se detaljno izlaže koncept privatnog života i uslovi za objavljivanje privatnih stvari, uz pružanje konkretnih primera slučajeva u kojima se radilo o izveštavanju o privatnim aspektima života. I na kraju, standardi sadrže ključne standarde za zaštitu privatnosti tokom izveštavanja o krivičnim delima. Postoji dodatni odeljak o značaju novinarskih etičkih kodeksa i drugih instrumenata za samoregulaciju.

Smernice su namenjene novinarima² i ostalim medijskim profesionalcima i imaju za cilj da im pomognu u praktičnoj primeni navedenih standarda u slučaju pojedinačnih etičkih dilema. Iz tog razloga su izostavljene pojedinosti pravnih testova i vežbe uspostavljanja ravnoteže između prava.

Upućivanja na predmete Suda se nalaze u poslednjem odeljku Smernica, za one koji su zainteresovani da iz pravnog ugla prouče sudsku praksu Suda i standarde predviđene mekim pravom Saveta Evrope.

1. Za potrebe ovih Smernica, izraz „mediji“ treba shvatiti u skladu sa važećim standardima Saveta Evrope navedenim u odeljku Reference, a posebno s Preporukom CM/Rec(2018)1 o medijskom pluralizmu i transparentnosti vlasništva nad medijima i Preporukom CM/Rec(2011)7 o novom poimanju medija.
2. Za potrebe ovih Smernica, izraz „novinar“ treba shvatiti u skladu sa važećim standardima Saveta Evrope navedenim u odeljku Reference, a posebno u skladu s Preporukom CM/Rec(2016)4 o zaštiti novinarstva i bezbednosti novinara i ostalih medijskih aktera.

Težište Smernica je isključivo na postojećim standardima Saveta i Suda (osim u delu koji se bavi principima zaštite podataka koji, takođe, obuhvataju nacionalne i EU standarde i informacije o najboljim praksama); njima se ne uvode novi standardi niti imaju bilo kakvu pravnu snagu. Treba ih smatrati alatom za savetovanje. S obzirom da imaju za cilj da budu sažete, kratke i pregledne, Smernice se fokusiraju samo na najvažnije elemente zaštite privatnosti u medijima. Novinari koji ih koriste se podstiču da pruže povratne informacije, a Smernice ostaju otvorene za dalja ažuriranja i buduća poboljšanja.

2. Sloboda izražavanja, uloga medija i odgovorno novinarstvo

2.1. Sloboda izražavanja

Pravo na slobodu izražavanja je pravo koje je garantovano svima. Ono obuhvata pravo na posedovanje mišljenja i primanje i širenje informacija i ideja bez mešanja organa javne vlasti. Međutim, države ipak imaju pravo da traže licenciranje radiodifuznih, televizijskih ili bioskopskih preduzeća.

Ovo pravo je suštinski element demokratskog društva i osnovni uslov za njegov napredak i za samoispunjenje svakog pojedinca. Idući i dalje od informacija i ideja koje se prihvataju sa odobravanjem ili se ne smatraju uvredljivim ili nailaze na ravnodušnost, pravo na slobodu izražavanja proteže se i na informacije koje mogu da uvrede, šokiraju ili čak uznemire.

Pluralizam medija je važan aspekt prava na slobodu izražavanja. U demokratskom društvu, pluralizam mišljenja u medijima mora ne samo da se toleriše, već i aktivno promovise i omogućava. U medijima se moraju čuti i odražavati različiti glasovi i mišljenja koja postoje u društvu. Na ovaj način se gradi tolerancija i slobodoumnost.

2.2. Mediji kao čuvari javnog interesa sa pravima i odgovornostima

Medijski poslenici smatraju se čuvarima javnog interesa koji imaju suštinski važnu ulogu u demokratskom društvu. Oni imaju dužnost da šire informacije i obaveštavaju javnost o svim pitanjima od javnog interesa, a javnost ima pravo da te informacije primi.

Ipak, pravo novinara na slobodu izražavanja nije apsolutno. Novinari imaju prava i odgovornosti. U tom smislu, izraz „prava“ se tumači kao prerogativ novinara da se bave svojom profesijom i izveštavaju o pitanjima od javnog interesa, dok izraz „odgovornosti“ znači da treba da postupaju u dobroj veri i daju tačne i pouzdane informacije u skladu sa etikom novinarstva.

Novinari su u obavezi da provere činjenice pre nego što ih objave, mada isti zahtev ne važi kada izveštavaju o vrednosnim sudovima (mišljenjima) i objavljuju ih. Međutim, čak i mišljenja moraju da imaju neke činjenične osnove. U predmetu *Bodrožić protiv*

Srbije, sud je smatrao prihvatljivim da novinar kritikuje historičara nazivajući ga „idiotom“ i „fašistom“, jer je njegovo mišljenje objavljeno kao odgovor na nastup historičara u televizijskoj emisiji u kojoj je on diskutovao o etničkim i nacionalnim napetostima na Balkanu. Zbog toga uvredljive reči nije trebalo tumačiti kao činjenične navode, već kao mišljenje koje je bilo reakcija na netrpeljivost ovog historičara prema nacionalnim manjinama.

U posebnim okolnostima, opravdano je da novinari ne proveravaju činjenične navode. Na primer, kada novinari izveštavaju o sadržaju zvaničnih izveštaja ili informacijama iz državnih ili javnih evidencija, od njih se ne zahteva da sprovedu dodatna nezavisna istraživanja kako bi potvrdili te činjenice.

Na novinarima je da odluče kako će novinski članak biti prikazan i dozvoljeno im je da koriste određeni stepen preuveličavanja ili čak provokacije. Stoga mogu obogatiti članke i pokušati da ih učine atraktivnim, pod uslovom da ne daju pogrešne prikaze ili dovode čitaoce u zabludu.

U izveštavanju o stvarima koje su privatne prirode, novinari mogu da budu ograničeni sudskim zabranama, jer prethodno ograničenje objavljivanja nije zabranjeno. Međutim, važno je znati da su pravosudni organi u obavezi da pažljivo procene sudske zabrane koje se odnose na štampu, jer su vesti roba koja lako propada i odlaganje objavljivanja neke vesti, čak i na kratko, lako je može lišiti bilo kakve vrednosti i zanimljivosti.

Kad god je to moguće i izvodljivo, novinari bi trebalo da zatraže komentare od aktera svojih izveštaja, mada nisu obavezni da ih obaveste pre objavljivanja ili emitovanja. U predmetu *Mosley protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, lice o kome je reč je fotografisano i snimano kako učestvuje u sadomazohističkim aktivnostima sa prostitutkama. On je uspešno tužio list zbog kršenja njegovog prava na privatnost, ali je takođe pokušao da zakonski prisili medije da prethodno obavestavaju lica o kojima je reč o svojoj nameri da objave materijal. Sud je, međutim, odlučio da nije potrebno da mediji prethodno obavestavaju o nameravanom objavljivanju one koji su prikazani u tim izveštajima.

2.3. Odgovorno novinarstvo u odnosu na tabloidno novinarstvo

Odgovorno novinarstvo znači da novinari obavljaju svoju profesiju postupajući u dobroj veri i prikupljajući i šireći informacije u skladu sa novinarskom etikom. Staraju se o tome da izveštavanje bude izbalansirano tako što više puta pokušavaju da pre objavljivanja kontaktiraju lica o kojima je reč radi komentara.

Tabloidno novinarstvo znači da se lične informacije (posebno fotografije) prikupljaju u atmosferi stalnog uznemiravanja, koja može da stvori vrlo snažan osećaj upliva u privatni život ili čak progona lica o kojima je reč.

To da li lične informacije objavljuje novinar koji se pridržava principa odgovornog novinarstva ili tabloidi koji takve informacije objavljuju isključivo da bi udovoljili radoznalosti javnosti, važan je element pravne procene. Novinari koji se bave odgovornim novinarstvom uživaju jaču zaštitu svog prava na slobodu izražavanja.

Međutim, nije na nacionalnim vlastima da odluče koje bi tehnike izveštavanja novinari trebalo da koriste.

Novinari bi trebalo da budu svesni da javnost ne mora da zna gde se nalazi neko poznato lice ili kako se privatno ponaša, čak i kada se to lice pojavi na mestima koja se ne mogu uvek opisati kao potpuno privatna.

Objavljivanje fotografija sa pratećim komentarima koji se odnose isključivo na detalje iz privatnog života, koje su napravljene bez pristanka, a naročito kada su napravljene krišom iz daljine, verovatno će narušiti pravo na privatnost javnih ličnosti. Ne smatra se nužno da takve fotografije doprinose raspravi od opšteg interesa. Ovaj standard je još stroži u slučajevima u kojima se radi o privatnim licima.

Novinari su u principu dužni da poštuju zakon i etičke kodekse tokom izveštavanja o vestima i trebalo bi da budu krajnje oprezni u situacijama koje mogu da predstavljaju kršenje važećih zakona. Kršenje zakona može biti opravdano samo u situacijama kada interes da se javnost informiše preteže nad dužnošću da se poštuju uobičajeni (krivični) zakoni. Na primer, novinar mora da se pridržava policijskog naređenja da napusti mesto događaja tokom javnih demonstracija ili rizikuje da ga pripadnici organa reda liše slobode. Isto tako, novinari koji odluče da, na primer, nelegalno kupuju vatreno oružje kako bi dokazali da se do oružja može lako doći, ne mogu da očekuju da budu izuzeti od krivičnog gonjenja.

3. Privatni život i uslovi za objavljivanje stvari iz privatnog života

---

3.1. Privatni život

Pravo na privatni život je garantovano svima.

Pojam privatnog života je širok pojam bez neke stroge definicije, koji obuhvata, ali se ne ograničava na fizički i psihološki integritet lica i više aspekata identiteta lica, kao što su rodna identifikacija i seksualna orijentacija, ime ili elementi koji se odnose na pravo nekog lica na sopstvenu sliku. Ugled lica je takođe deo prava na privatni život.

Privatni život se proteže i na pravo slobodnog uspostavljanja i razvijanja odnosa (uključujući i ljubavne) sa drugim ljudskim bićima. Pored toga, smatra se da informacije koje se odnose na zdravstvena stanja, kućne adrese, očinstvo deteta rođenog van braka i seksualne aktivnosti spadaju u sferu privatnog života.

Pravo na privatnost, znači da svi, tj. privatne i javne ličnosti imaju pravo da žive u privatnosti, daleko od neželjene pažnje (uz određene izuzetke).

Načelno, objavljivanje materijala koji se bavi strogo privatnim stvarima predstavlja narušavanje prava na poštovanje privatnog života, osim ako je dobijen pristanak lica o kome je reč ili ako se smatra da je takvo objavljivanje u javnom interesu. Odluke o tome šta se smatra privatnim, a šta je ušlo u javnu sferu, kao takve, novinari moraju da donose sami u svakom pojedinačnom slučaju.

Što je intimniji aspekt privatnog života koji se otkriva, to ozbiljnije mora da bude opravdanje.

3.2. Pristanak

Po pravilu, lične informacije ne treba objavljivati bez pristanka lica o kome je reč. Pristanak je važan element u određivanju toga da li objavljivanje detalja iz privatnog života narušava pravo na privatnost.

Ipak, informacije o pojedincima mogu se objavljivati i bez pristanka ukoliko postoji preovlađujući javni interes, tj. ako je obelodanjivanje informacije opravdano opštim interesom ili zabrinutošću, za koji se smatra da preteže nad razmatranjima u vezi sa privatnošću lica o kome je reč. Koncept javnog interesa može, prema tome, da predstavlja „alternativno opravdanje“ za objavljivanje.

Tvrdeći da se krši njeno pravo na privatnost, princeza Karolina od Monaka (Caroline von Hannover) se nekoliko puta žalila zbog objavljivanja fotografija iz njene privatne sfere u nemačkim časopisima. Sud je takođe razmotrio način na koji su fotografije bile pribavljene, naglašavajući važnost dobijanja pristanka lica koja se nalaze na njima.

Na primer, u predmetu *Von Hannover 2 protiv Nemačke* objavljena je slika princeze na skijanju, zajedno sa člankom o bolesti njenog oca, za koji je utvrđeno da doprinosi raspravi od opšteg interesa. Stoga je, čak i u odsustvu njenog pristanka, zaključeno da je objavljivanje bilo opravdano.

Međutim, kod bilo kog objavljivanja bez pristanka pravilo je: što je stvar privatnija, to je veća potreba za oprežnošću. Na primer, nečije ljubavne veze su u principu strogo privatna stvar. Shodno tome, detalji koji se tiču seksualnog života ili intimnih odnosa pojedinca mogu se objaviti bez pristanka samo u izuzetnim okolnostima. To je bio slučaj u predmetu *Couderc i Hachette Filipacchi Associés protiv Francuske*, koji je detaljnije prikazan u nastavku.

U praksi informacije i slike objavljene uz pristanak lica o kojima je reč uglavnom ne predstavljaju problem. Sudski postupci se uglavnom pokreću u slučajevima kada nije dobijen takav pristanak. U narednim poglavljima biće predstavljeno nekoliko predmeta Suda u kojima se radi o objavljivanju materijala bez pristanka lica. Autori su, međutim, tvrdili da je objavljivanje u ovim slučajevima bilo u javnom interesu.

3.3. Javni interes

Uopšteno govoreći, javni interes se odnosi na pitanja koja utiču na javnost do te mere da ona s pravom (legitimno) može da bude zainteresovana za njih, koja privlače pažnju javnosti ili izazivaju znatnu zabrinutost.

Oblasti za koje se smatra da su od javnog interesa obuhvataju, ali se ipak ne ograničavaju na zloupotrebu javnih funkcija, nenamensko korišćenje državnog novca, zaštitu javnog zdravlja, bezbednost i životnu sredinu, zaštitu nacionalne bezbednosti, kriminal i društveno ponašanje i slične političke i socio-ekonomske teme.

Novinari obično mogu da objavljuju lične informacije kada je to u funkciji neke veće vrednosti i kada se te informacije koriste za raspravu o nekom pitanju od javnog interesa (objavljene lične informacije treba da služe nekoj važnoj svrsi). Što je veća vrednost informacije za javnost, to veći ustupak mora da se učini u pogledu interesa lica da bude zaštićeno od objavljivanja, i obrnuto.

U skladu s tim, novinari mogu da prenesu lične informacije koje je lice o kome je reč već objavilo. U predmetu *Krone Verlag GmbH & Co. KG protiv Austrije*, novinar je preuzeo i iskoristio sliku političara sa vebsajta Parlamenta uz članak u kome se otkriva da je on, navodno, nezakonito primao platu. Novinari takođe mogu da prenose informacije i fotografije privatnih lica koje su prvobitno objavljene uz njihov pristanak, ukoliko se radi o informaciji od legitimnog javnog interesa (*Erikainen i drugi protiv Finske*).

Novinarski izveštaji ne moraju u potpunosti da budu posvećeni raspravi od javnog interesa da bi doprineli toj raspravi, jer može biti dovoljno da se članak tiče takve rasprave ili da sadrži jedan ili više elemenata takve rasprave.

Teško je jasno definisati javni interes zbog rizika da se neka pitanja isključe ili da se predloži preterano uska definicija. Odluka o tome da li objaviti lične informacije o nekoj javnoj ličnosti ili privatnom licu uvek će zavistiti od okolnosti slučaja. Od novinara se stoga očekuje da primene test javnog interesa i odmere snagu razloga za i protiv objavljivanja u svakom pojedinačnom slučaju.

Pri utvrđivanju javnog interesa, ono što novinarima treba da bude bitno jeste da li njihov izveštaj može da doprinese raspravi od opšteg interesa, a ne da li će uspeti da u potpunosti postigne taj cilj. U predmetu *Erla Hlynsdottir protiv Islanda (br. 2)* novinar je izveštavao o tome da su direktor hrišćanskog rehabilitacionog centra i njegova supruga bili umešani u seksualne igre sa pacijentima centra. Iako supruga na kraju nije bila osuđena, izveštavanje o navodima koji su se odnosili na privatne seksualne aktivnosti, doprinelo je javnom interesu.

Javni interes se između ostalog odnosi i na pitanja koja mogu da izazovu znatne kontroverze ili obuhvataju problem u vezi kojeg postoji interes javnosti da bude obavještena, ali se on ne može svesti na glad javnosti za informacijama o privatnom životu drugih ili na želju čitaoca za senzacionalizmom, pa čak i voajerizmom, kao što je bio slučaj sa objavljivanjem detalja o seksualnim aktivnostima Maxa Mosleyja u pomenutom predmetu Suda. Ako je jedini cilj članka da zadovolji radoznalost čitalačke publike u vezi sa detaljima nečijeg privatnog života, ne može se smatrati da doprinosi bilo kojoj raspravi od opšteg interesa za društvo.

3.3.1. Javne ličnosti

Javne ličnosti su lica koje obavljaju javnu funkciju i/ili koriste javne resurse. U širem smislu, javne ličnosti obuhvataju sve one koji imaju neku ulogu u javnom životu, bez obzira da li je u pitanju oblast politike, ekonomije, umetnosti, društvena sfera, sport ili neka druga oblast.

Privatni životi ljudi postali su veoma unosna roba za neke medije. Mete su uglavnom javne ličnosti, jer detalji njihovog privatnog života imaju svrhu da podstaknu prodaju. Ipak, javne ličnosti treba da znaju da položaj koji oni zauzimaju u društvu - u mnogim slučajevima po sopstvenom izboru - automatski povlači pojačani pritisak na njihovu privatnost.

Pri određivanju da li je neko lice javna ličnost, za novinare nije od velike važnosti to da li je određeno lice zaista poznato javnosti. Novinare ne mogu da ograničavaju tvrdnje lica o kojima je reč da oni zapravo nisu poznati javnosti. Ono što je važno jeste da li je lice ušlo u javnu arenu učestvujući u nekoj javnoj raspravi, aktivnim delovanjem u oblasti od javnog značaja ili u javnoj raspravi.

Javne ličnosti se neizbežno i svesno izlažu pažljivom praćenju svake njihove reči kako od strane novinara, tako i javnosti uopšte. Zbog toga je njihovo pravo da svoj privatni život drže dalje od očiju javnosti ograničenije. Slobodi izražavanja u sferi politike bio bi nanet težak udarac ako bi javne ličnosti mogle da cenzurišu štampu i javnu raspravu u ime prava ličnosti.

Prilikom izveštavanja o pitanjima koja obuhvataju privatne aspekte života, novinari bi trebalo da posvete posebnu pažnju ulozi ili funkciji lica o kome je reč i prirodi

aktivnosti koje su predmet novinarskog izveštaja. Zavisno od toga da li je njemu ili njoj poverena neka zvanična funkcija, lice će uživati manje ili više ograničeno pravo na svoju intimu. Na primer, princeza Caroline von Hannover smatra se javnom ličnošću, ali ne obavlja nijednu zvaničnu funkciju, što joj omogućava pravo da uživa u većem stepenu privatnosti od onog koji uživa lice koje ima javnu funkciju.

Javne ličnosti sa najnižim očekivanjima u pogledu privatnosti su političari. Vršenje javne funkcije ili težnja ka političkoj funkciji nužno izlažu pojedinca (i posle smrti) pažnji javnosti, uključujući i u brojnim oblastima koje spadaju u privatni život. U predmetu *Editions Plon protiv Francuske*, novinar i bivši lični lekar bivšeg francuskog predsednika Mitterana (Mitterrand) su napisali knjigu u kojoj je opisano njegovo zdravstveno stanje tokom mandata. Naslednici predsednika su podneli uspešnu tužbu radi zabrane dalje distribucije knjige, tvrdeći da je ona narušila privatnost bivšeg predsednika i mešala se u lični život i osećanja njegove udovice i dece. Sud je, međutim, presudio u korist novinara i lekara, zaključivši da je u javnom interesu da se razgovara o istorijatu predsednika koji je tu dužnost obavljao u dva mandata.

Određene privatne aktivnosti javnih ličnosti se ne mogu smatrati privatnim zbog njihovog potencijalnog uticaja, gledano iz ugla uloge koju te ličnosti imaju u političkoj ili društvenoj sferi, kao i zbog rezultirajućeg interesa javnosti da o tome bude obavешtena. Na primer, hapšenje poznatog televizijskog glumca (koji bi se mogao smatrati uzorom mladih) zbog posedovanja i korišćenja nedozvoljenih droga verovatno će se smatrati pitanjem od javnog interesa o kome vredi izveštavati.

Novinari bi trebalo da poštuju legitimna očekivanja javnih ličnosti u pogledu privatnosti kada se bave nekim isključivo privatnim aktivnostima kao što je učestvovanje u sportu, šetnja, izlazak iz restorana ili kada su na odmoru ili u partnerskim odnosima (bračni problemi, vanbračne veze), ako izveštavanje ne doprinosi pitanju od javnog interesa.

3.3.2. Privatna lica

Privatna lica, koja nisu ušla u javnu sferu, u načelu uživaju veću zaštitu svog prava na privatnost. Međutim, njihove aktivnosti mogu ih uvesti u javnu sferu, zbog čega novinari nemaju apsolutnu zabranu izveštavanja o njima, čak i bez njihovog pristanka.

U određenim slučajevima novinari mogu da izveštavaju o privatnim licima, pa čak i da ih imenuju. U predmetu *Standard Verlags GmbH protiv Austrije (br. 3)*, list je izveštavao o špekulativnim gubicima koje je pretrpela banka i krivičnoj istrazi u vezi s tim. U svom izveštavanju, list je imenovao bankara pod istragom. Sud je utvrdio da, iako se bankar nije mogao smatrati javnom ličnošću kao visoki službenik banke i sin političara, novinar je ipak imao osnova da objavi njegovo ime, jer je on vodio sektor sredstava u banci u vreme kada su nastali gubici.

Privatna lica koja su dobrovoljno umešana u kontroverzne poduhvate ne mogu da očekuju apsolutnu privatnost. Na primer, novinarima bi bilo dopušteno da imenuju lica koja vode poslove sa prostitutkama (u mnogim zemljama se vode stalne rasprave o tome da li striptiz klubovi treba da podležu strožim propisima ili da budu potpuno zabranjeni). S tim u vezi, izborom da se bave veoma kontroverznim poslom, ova privatna lica ušla su u javnu sferu i na taj način se izložila praćenju od strane novinara.

Novinari bi trebalo da posvete posebnu pažnju širim implikacijama koje objavljivanje ličnih informacija može da povlači za sobom, kao što je moguće isključenje iz lokalne zajednice. U predmetu *Armonienė protiv Litvanije* (detaljnije prikazan u daljem tekstu) Sud se bavio pitanjem teške moralne i psihološke traume koju je pretrpela cela porodica, što ih je nateralo da se presele iz svog sela, nakon što je novinar obelodanio da je član te porodice zaražen HIV-om.

3.4. Okvir za uspostavljanje ravnoteže između prava na privatnost i slobode izražavanja

3.4.1. Doprinos raspravi od opšteg interesa

Glavni aspekt koji novinar mora da razmotri prilikom odlučivanja da li će obelodaniti informacije o nečijem privatnom životu jeste da li novinski izveštaj može da doprinese raspravi od opšteg interesa. Ovaj koncept se ne razlikuje na bilo koji suštinski način od koncepta javnog interesa; na taj način, doprinosom raspravi od opšteg interesa definisan je cilj „javnog interesa“.

Nekoliko primera iz sudske prakse Suda:

- ▶ U predmetu *Couderc i Hachette Filipacchi Associés protiv Francuske*, jedan francuski časopis je objavio priču o vanbračnom detetu princa Alberta II od Monaka. Objavljivanje ove informacije bilo je u funkciji interesa javnosti da bude upoznata sa pravilima nasleđivanja koja mogu da spreče da deca rođena van braka naslede presto. Osim toga, članovi vladarske porodice su i deo savremene istorije; stoga postoji interes javnosti za njihov život.
- ▶ U predmetu *White protiv Švedske* dva lista su objavila seriju članaka u kojima je Anthonyju Whiteu više izvora pripisivalo razna krivična dela, uključujući ubistvo bivšeg švedskog premijera Ulofa Palmea 1986. godine. Sud je smatrao da su nerešeno ubistvo Ulofa Palmea i tok istrage bila pitanja koja su izazivala ozbiljan interes i zabrinutost javnosti.
- ▶ U predmetu *Selistö protiv Finske*, novinar je osuđen i novčano kažnjen zbog toga što je oklevetao hirurga, napisavši dva članka u kojima se tvrdilo da je pacijent umro zbog toga što je hirurg konzumirao alkohol tokom noći koja je prethodila operaciji. Sud je zaključio da su se iznošenje ličnih iskustava muža koji je ostao udovac, kao i pitanja sigurnosti pacijenata, ticala važnog aspekta zdravstvene zaštite i kao takva pokrenula ozbiljna pitanja koja imaju uticaja na javni interes.
- ▶ U predmetu *Guseva protiv Bugarske*, predstavnica udruženja koje se bavi zaštitom prava životinja izdejstvovala je tri pravosnažne sudske naredbe kojima se od gradonačelnika zahtevalo da joj dostavi informacije o postupanju sa lualicama nađenim na ulicama grada na čijem je čelu bio. Smatralo se da je postupanje sa životinjama stvar od opšteg interesa i da doprinosi javnoj raspravi.
- ▶ U predmetu *Schweizerische Radio-und Fernsehgesellschaft SRG protiv Švajcarske* zatvor je odbio da dozvoli televizijskoj stanici da obavi televizijski intervju u zatvoru, sa zatvorenicom koja služi kaznu za ubistvo. Medijska kuća je

nameravala da intervju emituje u jednom od programa na švajcarskoj televiziji koji se najduže održao. Sud je naveo da nema sumnje da je izveštaj o ženi osuđenoj za ubistvo, koja je stalno tvrdila da je nevinna, privlačio javni interes i doprinosa raspravi o pravilnom funkcionisanju pravosudnog sistema.

- ▶ Međutim, ne smatra se da slike i informacije čisto lične prirode doprinose raspravi od opšteg interesa. U predmetu *Von Hannover protiv Nemačke*, objavljivanje slika princeze Von Hannover kako se bavi sportskim aktivnostima, bez njenog pristanka, za posledicu je imalo kršenje njenog prava na privatnost.

3.4.2. Uloga lica o kome je reč i tema izveštaja

Kao što je već rečeno, privatno lice nepoznato javnosti može tražiti posebnu zaštitu svog prava na privatni život, što doduše ne važi za javne ličnosti, posebno kada su u pitanju političari.

U predmetu *Renaud protiv Francuske*, podnosilac predstave je osuđen u krivičnom postupku za klevetu i javno vređanje osobe koja vrši javnu funkciju, zbog primedbi objavljenih na veb sajtu udruženja čiji je on bio predsednik i urednik veb sajta. Sud je smatrao da kada se rasprava odnosi na delikatnu temu, poput svakodnevnog života lokalnih stanovnika i njihovih stambenih objekata, političari moraju da pokažu posebnu trpeljivost prema kritici.

U predmetu *Feldek protiv Slovačke* naučno istraživački radnik u oblasti književnosti je objavio autobiografiju u kojoj je opisao, između ostalog, kako je bio osuđen od strane sovjetskog vojnog suda po osnovu toga što mu je bilo naređeno da špijunira sovjetsku vojsku. Kasnije je postao ministar kulture i obrazovanja Republike Slovačke, a štampa je prenela delove knjige. Sud je smatrao da se on neizbežno i svesno izložio pažljivom preispitivanju svojih reči i dela od strane novinara i javnosti uopšte, te stoga mora da pokaže veći stepen tolerancije.

Isto ne važi za državne službenike, jer oni sebe ne izlažu svesno pomnom preispitivanju svake njihove reči i dela u meri u kojoj to čine političari. Stoga, mediji i novinari ne bi trebalo da se prema njima odnose jednako kao i prema političarima kad je reč o kritikovanju njihovih postupaka.

Takođe, novinari moraju da budu posebno pažljivi kada izveštavaju o ugroženim grupama ili grupama koje imaju posebne potrebe. Na primer, decu i mlade treba zaštititi zbog inherentne ranjivosti koju njihova životna dob podrazumeva, što važi i u kontekstu medijskog izveštavanja.

Posebno treba uzeti u obzir zrelost deteta kada se citiraju njegovi komentari. Dete možda nije dovoljno svesno uticaja svojih reči i mediji imaju etičku odgovornost da detetu ne nanese štetu.

Nadalje, u slučajevima kada roditelji ili zakonski zastupnici iznose negativne, osetljive ili druge neprikladne komentare o deci koja su im poverena na brigu, novinari treba da obrate posebnu pažnju na najbolji interes deteta. Oni bi trebalo da objavljuju takve informacije samo kada postoji preovlađujući javni interes, ali treba izbegavati pominjanje imena deteta, osim ako je to neophodno, kako bi se izbegla doživotna povezanost sa negativnim ili neprijatnim komentarima.

U takvim slučajevima, kada se ime deteta ne pominje i ne prikazuje lice, novinari bi takođe trebalo da izbegavaju objavljivanje informacija na osnovu kojih se dete može indirektno identifikovati (kao što su fotografije roditelja ili tačno mesto gde se porodica nalazi, itd.).

Prilikom sprovođenja istraživanja među ljudima kojima je potrebna zaštita, traži se uzdržanost, posebno kada je reč o licima koja ne vladaju u potpunosti svojim mentalnim ili fizičkim sposobnostima ili su izložena krajnje osetljivoj situaciji. Novinari bi trebalo da izbegavaju iskorišćavanje ranjivosti ovih ljudi da bi pribavili informacije.

3.4.3. Ranije ponašanje lica o kome je reč

To što je neko davao intervju novinarima u prošlosti, bio prisutan u medijima u nekoj drugoj formi, pa čak i sarađivao sa štampom u ranijim prilikama ne može da posluži kao argument da se takvo lice liši prava na privatnost.

Dobrovoljno obelodanjivanje informacija od strane javnih ličnosti ipak može da oslabi stepen zaštite na koji to lice ima pravo. U predmetu *Hachette Filipacchi Associés ("Ici Paris") protiv Francuske*, novinar je napisao članak o slavnom pevaču (uz fotografije) u kom se osvrnuo na pevačeve velike finansijske poteškoće i ekstravagantne sklonosti. Pevač je tvrdio da mu je povređena privatnost, ali bez uspeha, jer je informacije o raskošnom načinu na koji je upravljao svojim novcem i trošio već otkrio u svojoj autobiografiji, iz koje je novinar crpeo informacije. U slučaju međunarodno poznate manekenke i slavne ličnosti Naomi Kembel (Campbell), s obzirom na njeno ranije javno poricanje korišćenja droge, osnovne činjenice o njenoj zavisnosti od narkotika i činjenica da je bila na lečenju bili su legitimno pitanje od javnog interesa i mogle su da budu objavljene (detaljnije opisano u daljem tekstu).

U jednom drugom predmetu koji se odnosio na objavljivanje slika sa venčanja, takođe detaljnije prikazanom u nastavku, Sud je uzeo u obzir činjenicu da je jedan od podnosilaca predstave, koji je i sam bio novinar i televizijski voditelj, već u određenoj meri bio otkrio javnosti neke aspekte svog privatnog života. Iz ovog i drugih razloga, objavljivanje slika je bilo opravdano iako je on unapred zamolio medije da ne izveštavaju o venčanju i preduzeo mere predostrožnosti kako bi sprečio medijsko izveštavanje.

3.4.4. Način pribavljanja informacija i njihova istinitost

Novinari su obavezni da postupaju u dobroj veri i u njihove odgovornosti spada davanje tačnih činjenica i pouzdanih i preciznih informacija u skladu sa novinarskom etikom. Na primer, u slučajevima nasilnih smrti, tuga koju oseća porodica žrtve trebalo bi da navede novinare da pokažu obazrivost i oprez.

Novinari bi trebalo da koriste poštena sredstva za pribavljanje informacija i pokažu poštovanje prema licu o kome je reč. U predmetu *Von Hannover protiv Nemačke*, korišćenje fotoaparata sa teleobjektivom da bi se princeza krišom fotografisala dok je bila na odmoru nije smatrano „poštenim načinom“ da se pribave informacije. Međutim, objavljivanje fotografija pevača izvučenih iz reklamnog materijala u predmetu *Hachette Filipacchi Associés ("Ici Paris") protiv Francuske* ocenjeno je kao prihvatljivo.

Novinari bi trebalo da budu svesni da je manje verovatno da će članak koji je napisan i skraćen kako bi čitaoca naveo na pogrešne zaključke doprineti debati od javnog interesa. Tačnost distribuiranih informacija je osnovno načelo zaštite prava na privatnost.

3.4.5. Sadržaj, forma i posledice objavljivanja

Za novinare je važno da razmotre medijum objavljivanja i način na koji je lice o kome je reč predstavljeno u njemu. Na primer, umetnički izraz u poetskom delu ima mnogo ograničeniji uticaj od masovnih medija.

Što se tiče sadržaja, treba biti posebno oprezan kada se javne ličnosti predstavljaju u negativnom svetlu, jer je verovatnije da će to za posledicu imati povredu privatnosti. Međutim, koncept slobode izražavanja štiti ne samo sadržaj, već i formu i stil izražavanja. Na primer, satirični opisi, koji po svojoj prirodi uključuju određeni stepen preterivanja i iskrivljavanja stvarnosti, ocenjuju se drugačije od činjeničnih navoda.

Isto tako, važan faktor je i način na koji se objava distribuira - na nacionalnim ili lokalnim medijima sa velikim ili ograničenim tiražom. Na primer, audio-vizuelni i internet mediji često imaju mnogo direktniji i snažniji efekat od štampanih medija.

Prilikom objavljivanja ličnih informacija, novinari bi trebalo da obrate pažnju na potencijalni uticaj informacija na život ljudi, pre nego što ih plasiraju. Uticaj bi mogao da bude toliko negativan da primora čitavu porodicu da se preseli iz svog sela, kao što je ranije pomenuto u predmetu koji se odnosio na HIV, ili da dovede do poništenja usvajanja (predmet *Ageyev protiv Rusije*). Mora se uzeti u obzir da u nekim zemljama protivljenje vladi može da znači opasnost po život ili druge oblike pretnji, što iziskuje pažljivo razmišljanje o tome da li otkriti identitet ili bilo koje lične podatke pojedinaca koji mogu da se suoče sa progonom kao posledicom objavljivanja informacija.

4. Posebna pitanja koja se odnose na privatni život

4.1. Porodica, dom, imovina

Članovi porodice, rođaci i prijatelji javnih ličnosti, koji nisu i sami javne ličnosti, uživaju veći stepen privatnosti, mada postoje slučajevi u kojima je novinarima dozvoljeno da izveštavaju o njima. U predmetu *Flinkkilä i drugi protiv Finske* objavljivanje imena, godina starosti, slike, pojedinosti o radnom mestu i porodičnom odnosu partnera javne ličnosti nije se smatralo povredom privatnosti jer je ona bila umešana u porodični incident koji je rezultirao prijavom za narušavanje javnog reda (oboje sa krivičnim prijavama, novčano kažnjeni i osuđeni).

Članci o deci javnih ličnosti redovno se pojavljuju u novinama. Ako su takva objavljivanja izvršena samo da bi podstakla tračeve, novinari ne uživaju snažnu zaštitu svog prava na slobodu izražavanja. U predmetu *Zvagulis protiv Litvanije*, list koji je objavio da je poznata pop zvezda dobila vanbračno dete povredio je njegovo pravo na privatnost, jer novine nisu mogle da tu informaciju dovedu u vezu sa profesionalnom aktivnošću pop zvezde. Sud je smatrao da detetovo postojanje nije izlazilo iz privatne sfere i da je objavljivanje te informacije bilo stresno za javnu ličnost i štetno za psihološki integritet deteta.

Pravo na privatnost obuhvata ne samo pravo na stvarni fizički prostor već i na neometano uživanje tog prostora. Kućna adresa nekog lica je lični podatak; stoga je zaštićena i u principu novinari ne bi trebalo da je stavljaju na uvid javnosti. U predmetu *Alkaya protiv Turske* novinar koji je izveštavao o provali u kuću slavne glumice povredio je njeno pravo na privatnost otkrivajući njenu kućnu adresu. Sud je utvrdio da čak i kada se pretpostavi postojanje javnog interesa da se izvesti o tome da je ona bila žrtva provale, takav interes nije postojao kad je u pitanju objavljivanje tačnih pojedinosti njene kućne adrese. Lokacija drugih mesta koja se odnose na privatne sfere života može da bude problematična, kao što je to slučaj sa centrom za lečenje zavisnosti koji je posećivala N. Campbell.

4.2. Fizički i moralni integritet

Medicinske informacije

Novinari bi trebalo da obrate posebnu pažnju na medicinske informacije, jer je to od suštinskog značaja za uživanje prava nekog lica na poštovanje privatnosti. Ključno je ne samo poštovati osećaj privatnosti pacijenta, već i čuvati njegovo poverenje u medicinsku profesiju i zdravstvenu službu uopšte. U suprotnom, uticaj bi mogao biti toliko negativan da oni kojima je potrebna lekarska pomoć mogu da oklevaju da otkriju takve informacije kako bi dobili odgovarajuće lečenje.

U predmetu *Fürst-Pfeifer protiv Austrije*, na regionalnom informativnom vebsajtu je u decembru 2008. godine objavljen članak o registrovanom sudskom veštaku za oblast psihologije. U članku je posebno navedeno da je veštak za psihologiju patio od psiholoških problema kao što su promene raspoloženja i napadi panike, ali je dugi niz godina radio kao imenovani sudski veštak. Prema stavu Suda, ozbiljna rasprava o stanju mentalnog zdravlja veštaka za oblast psihologije, pokrenuta obrazloženim sumnjama, mora da se posmatra kao rasprava od opšteg interesa, jer sudski veštak treba da ispunjava standarde dobrog fizičkog i psihološkog zdravlja.

U predmetu *Armonienė protiv Litvanije*, najveći nacionalni dnevni list objavio je detalje o zdravstvenom stanju privatnog lica koje je bolovalo od HIV-a. Nakon što je lice o kome je reč umrlo, njegova supruga je nastavila sudski postupak. Sud je zaključio da javno otkrivanje zdravstvenog stanja muža i navođenje njegovog punog imena, prezimena i prebivališta nije bilo u javnom interesu. Potvrđivanjem informacija o bolesti muža, zaposleni u SIDA Centru su mogli negativno da utiču na spremnost drugih da se dobrovoljno testiraju na HIV.

U predmetu *Mitkus protiv Letonije*, list je povredio privatnost zatvorenika kada je objavio da je on zaražen HIV-om. Članak je sadržavao i sliku, iako su državni pravosudni organi zabranili njeno objavljivanje. Sud je utvrdio da su, s obzirom na to da su karakteristike zatvorenika bile jasno vidljive (navedeno je njegovo ime i prvo slovo prezimena, pojedinosti njegovog krivičnog dosijea i mesto u kome služi kaznu), bilo je sasvim moguće da ga drugi zatvorenici i ostala lica identifikuju i da se prema njemu ponašaju drugačije na osnovu ovakvog zdravstvenog stanja.

Moralni integritet

U principu, novinar će teško moći da opravda izveštavanje o privatnim, posebno intimnim odnosima javnih ličnosti ako to ne doprinosi raspravi od opšteg interesa. U predmetu *Standard Verlags GmbH protiv Austrije (br. 2)*, list je povredio privatnost lica o kojima je reč kada je objavio članak u kome se komentarišu glasine da je supruga tadašnjeg austrijskog predsednika želela da se razvede od njega i da je održavala bliske kontakte sa jednim drugim političarem. Prema stavu Suda, novinari mogu da izveštavaju o informacijama koje se tiču zdravstvenog stanja političara, koje ih može sprečiti u vršenju dužnosti, ali ista sloboda se ne odnosi na bespredmetne tračeve o njihovim brakovima.

4.3. Pravo na sopstvenu sliku

Slika nekog lica predstavlja jedan od glavnih atributa njegove ili njene ličnosti, jer otkriva jedinstvene karakteristike po kojima se to lice razlikuje od drugih. To je bitna komponenta ličnog razvoja i svako ima pravo da kontroliše upotrebu sopstvene slike. U ovom svetlu, objavljivanje fotografije generalno predstavlja značajnije mešanje u pravo na privatnost od prostog saopštavanja nečijeg imena.

Lica imaju pravo da odbiju objavljivanje svoje slike i da protestuju zbog snimanja, čuvanja i reprodukovanja slike od strane drugog lica.

Novinari bi, u principu, trebalo da obezbede pristanak lica o kom je reč u trenutku kad je slika napravljena, a ne samo ako i kada se objavljuje. U suprotnom, bitni atribut ličnosti (slika) zavisi od trećih lica i lice o kome je reč nema nikakvu kontrolu nad njim.

Kao što je već pomenuto u prethodnim odeljcima, slike snimljene bez pristanka lica o kojima je reč ili tajno bez njihovog znanja rezultiraće kršenjem prava na privatnost, osim ako se ne smatra da doprinose raspravi od javnog interesa.

U predmetu *Mgn Limited protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, list je objavio članak o supermodelu Naomi Campbell. Naslov na naslovnoj strani lista je glasio „Naomi: Ja sam narkomanka“, a poduži članak u samom listu detaljno je opisivao lečenje Campbellove od zavisnosti. Članci su bili praćeni fotografijama snimljenim u tajnosti u blizini centra za anonimne narkomane u koji je ona tada odlazila. Nacionalni sudovi su zaključili da je objavljivanje informacija opravdano pošto je u pitanju stvar od javnog interesa s obzirom da je Campbell ranije javno negirala upotrebu droge, a članci su obelodanili da se leči od bolesti zavisnosti. Međutim, iako je objavljivanje te informacije bilo opravdano, Sud je utvrdio da je dodatno objavljivanje fotografija bilo uvredljivo i uznemirujuće za nju, te je narušilo njeno pravo na poštovanje privatnog života.

U predmetu *Müller protiv Nemačke*, podnosioci predstavke su prvo saznali o pretpostavljenom (i kasnije potvrđenom) samoubistvu njihovog sina iz novinskog članka u kome je bila fotografija njihovog sina. Iako se objavljivanje fotografije bez njihovog pristanka smatralo kršenjem privatnosti podnosioca predstavke, prateći članak je bio tačan i ni na koji način uvredljiv, a sama fotografija nije prikazivala nikakve specifične karakteristike. Uz to, podnosioci predstavke su mogli da traže sudsku zabranu kako bi sprečili dalje objavljivanje nepotvrđenih informacija. Zajednički efekat tih faktora umanjio je težinu povrede privatnosti, tako da podnosiocima predstavke nije dodeljena nikakva odšteta.

4.3.1. Konkretni slučajevi fotografisanja i snimanja

Slike nasilnih ili traumatičnih događaja

U okviru svojih odgovornosti, novinari bi trebalo da budu taktični pri objavljivanju informacija koje se tiču ljudi koji su pogođeni bolnom tragedijom, jer objavljivanje takvih informacija može da dovede do povrede njihovog prava na privatnost. U predmetu *Hachette Filipacchi Associés protiv Francuske* nedeljnik je objavio članak ilustrovan fotografijom tela ubijenog visokog zvaničnika koji je ležao na putu,

licem okrenut prema kameri. Članovi porodice uspešno su tužili časopis za kršenje privatnosti.

CCTV (Sistem video nadzora)

Novinari bi trebalo da se uzdrže od objavljivanja snimaka napravljenih putem sistema video nadzora (CCTV) na kojima su privatna lica, bez pokrivanja lica na slikama, osim ako te informacije doprinose raspravi od opšteg interesa. U predmetu *Peck protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, privatno lice (koje je patilo od depresije, ali nije bilo optuženo za bilo kakvo krivično delo) snimljeno je dok je hodalo ulicom s kuhinjskim nožem u ruci, a potom je pokušalo da preseče sebi vene. Smatralo se da je objavljivanje ovih snimaka od strane lokalnog veća i medija kršenje njegovog prava na privatnost.

Skrivene kamere

Istraživačkim novinarima je dozvoljeno da koriste skrivene kamere za snimanje intervjua sa licima koja nisu javne ličnosti samo pod određenim uslovima. Upotreba skrivenih kamera dozvoljena je kada: a) stvar doprinosi javnoj raspravi; b) izveštavanje nije usmereno na pojedinca lično, već na jedan od njegovih profesionalnih aspekata; c) lice i glas osobe su prikriveni i d) razgovor se ne vodi u uobičajenim poslovnim prostorijama.

U predmetu *Haldimann i drugi protiv Švajcarske*, četiri novinara bila su uključena u snimanje i emitovanje dokumentarnog filma o prodaji životnog osiguranja u kontekstu javnog nezadovoljstva praksom koju koriste posrednici u osiguranju. Dokumentarac je sadržavao delove intervjua snimljene skrivenom kamerom kako bi se istakle zloupotrebe posrednika u osiguranju. Sud je smatrao da mešanje u privatni život posrednika, koji se izjasnio protiv davanja mišljenja o intervjuu, nije bilo dovoljno ozbiljno da prevlada nad javnim interesom za dobijanje informacija o navodnim zloupotrebama u oblasti posredovanja u osiguranju.

Međutim, to što je neko slavna ličnost ili vrši neku funkciju ni pod kakvim okolnostima ne može opravdati stalno uznemiravanje od strane medija ili objavljivanje fotografija [ili informacija] do kojih se došlo na prevaru ili tajnim delovanjem, ili obelodanjivanje detalja iz privatnog života lica koje predstavlja upliv u njihovu intimu.

Slikanje venčanja poznatih ličnosti

Izveštavanje o venčanjima poznatih ličnosti i objavljivanje slika sa svečanosti je u načelu dozvoljeno, jer ona imaju svoju javnu stranu, pod određenim uslovima, i onda kada nije dat pristanak.

U predmetu *Sihler-Jauch i Jauch protiv Nemačke*, nedeljnik je objavio članak ilustrovan s nekoliko fotografija o venčanju poznatog TV voditelja. Odlučeno je da novinar nije povredio pravo na privatnost bračnog para jer je voditelj bio poznata ličnost i imao je snažan uticaj na formiranje javnog mnjenja. Pored toga, na spisku gostiju bila su istaknuta imena, uključujući gradonačelnika Berlina, a bračni par nije prikazan u negativnom svetlu.

Isto tako, u predmetu *Lillo-Stenberg i Saether protiv Norveške*, poznata muzičarka i glumica žalila se zbog toga što je štampa narušavala njihovu privatnost tokom

svadbene proslave. Časopis je objavio članak o venčanju na dve strane, praćen sa šest fotografija bez pristanka bračnog para. Sud je ocenio da njihova privatnost nije bila narušena jer je događaj bio održan na otvorenom i dostupnom mestu, par nije prikazan u negativnom svetlu, a njihova svadbena zabava bila je manje privatna stvar nego što bi to bila ceremonija venčanja.

Deca

Novinari bi trebalo da izbegavaju objavljivanje slika dece javnih ličnosti ako takve informacije ne doprinose raspravi od javnog interesa. U predmetu *Kahn protiv Nemačke* objavljene su slike dvoje dece Olivera Kana (Khan), bivšeg golmana nemačke fudbalske reprezentacije, i njegove supruge u jednom časopisu. Novinari su novčano kažnjeni zbog toga što su prekršili pravo porodice na privatnost. Sve fotografije prikazivale su decu u društvu roditelja ili na letovanju, mada tema izveštaja nisu bila deca kao takva, već odnos njihovih roditelja i karijera Olivera Khana.

U predmetu *Reklos i Davourlis protiv Grčke*, fotografisanje novorođene bebe bez pristanka njenih roditelja (na intenzivnoj nezi u koju pristup treba da ima samo bolničko osoblje) smatrano je kršenjem prava na privatnost iako slike nisu objavljene.

4.4. Prepiska

U predmetu *Leempoel & S.A. ED. Ciné Revue protiv Belgije*, sudija je svedočila u postupku parlamentarne kontrole postupanja u određenom predmetu. Od nje je traženo da preda spise koje je donela sa sobom kao deo pripreme. U spisima su bile lične beleške o njenoj odbrani i preporuke njenog advokata o tome kako da komunicira i ponaša se pred komisijom. Jedan časopis je objavio članak koji je sadržao dugačke izvode iz spisa za pripremu. Sud je ocenio da je njena privatnost narušena jer je članak sadržavao kritiku sudijinog karaktera i kopiju prepiske koja je bila privatna, u najužem smislu reči, i za koju se nije moglo smatrati da na bilo koji način doprinosi raspravi od opšteg interesa za društvo.

5. Izveštavanje o krivičnim delima

Pilikom izveštavanja o krivičnim delima novinari bi trebalo da obrate posebnu pažnju na to da li je lice o kome je reč poznato javnosti. Činjenica da je lice predmet krivične istrage, čak i zbog veoma teškog krivičnog dela, sama po sebi ne opravdava da se prema njemu postupa na isti način kao prema javnoj ličnosti koja je više izložena publicitetu.

5.1. Opšti principi

Javnost ima legitimni interes da bude obavestena o zločinima, istražnim postupcima i suđenjima. Iako je cilj izveštavanja o krivičnim delima da se javnost informiše, novinar bi isto tako trebalo da izveštava u dobroj veri, uzdržavajući se od objavljivanja neutemeljenih i neproverenih optužbi.

Konkretno, novinari ne bi trebalo da predstavljaju neko lice kao krivca dok sud ne donese osuđujuću presudu. Treba napraviti jasnu razliku između sumnje i osude. Kao stvar dobre prakse, mediji bi mogli da preciziraju da li se neko izjasnio kao kriv ili ne, uzimajući u obzir da priznanje krivice ne treba predstavljati kao dokazanu krivicu.

5.2. Pravo žrtava (maloletnika) na zaštitu identiteta

U predmetu *Krone Verlag GmbH & Co. KG i Krone Multimedia GmbH & Co. KG protiv Austrije*, list je otkrio identitet maloletne žrtve seksualnog zlostavljanja objavljivanjem njene fotografije na svom veb-sajtu. Iako je to pitanje koje izaziva zabrinutost javnosti, s obzirom da ni učinioci ni žrtva nisu bili javne ličnosti niti su prethodno ušli u javnu sferu, za razumevanje pojedinosti slučaja nije bilo neophodno da se zna njihov identitet. Dete nije bilo javna ličnost i Sud nije smatrao da je ona stupila na javnu scenu postavši žrtva krivičnog dela koje je privuklo veliku pažnju javnosti.

5.3. Pravo na privatnost lica za koje se pretpostavlja da je pedofil

U predmetu *Y protiv Švajcarske*, utvrđeno je da je novinar narušio pravo na privatnost lica koje je procesuirano zbog pedofilije, a koje je na kraju oslobođeno. Članak je sadržavao znatan broj detaljnih informacija i izvode iz izjava podnosioca prijave policiji, koje su ocenjene kao kršenje njegovog prava na privatnost i nisu doprinosile javnoj raspravi.

5.4. Otkrivanje identiteta policijskog službenika pod istragom

U predmetu *Wirtschafts-Trend Zeitschriften-Verlagsgesellschaft protiv Austrije*, informativni časopis je objavio članak sa izvodima iz zapisnika iz istrage u krivičnom postupku protiv trojice stranih policajaca koji su bili na letu kojim je jedno lice deportovano. Deportovano lice koje su pratili je preminulo pod nerazjašnjenim okolnostima. Sud je presudio da je obelodanjivanje identiteta jednog policijskog službenika od strane informativnog časopisa negativno uticalo na njegov privatni i društveni život, a posebna pažnja je morala da bude posvećena tome da se on zaštiti od medijske osude.

5.5. Osumnjičena lica

Novinarima je u načelu dozvoljeno da objavljuju slike javnih ličnosti pod istragom, npr. zbog sumnje da su izvršili veliku poresku utaju. U predmetu *Verlagsgruppe News GmbH protiv Austrije (br. 2)*, list je objavio članak o istragama koje su bile u toku zbog sumnje na veliku poresku utaju protiv generalnog direktora poznatog proizvođača pištolja. Nije se smatralo da takvo izveštavanje krši pravo na privatnost generalnog direktora.

Novinar bi trebalo da bude mnogo pažljiviji kada su manje poznata lica u pitanju. U predmetu *Khuzhin i drugi protiv Rusije*, objavljivanje (tokom televizijskog sučeljavanja) slika pasoša lica optuženih za otmicu i mučenje, nekoliko dana pre suđenja, imalo je za posledicu kršenje njihovog prava na privatnost.

5.6. Objavljivanje banalnih pojedinosti o optuženim licima

U predmetu *Bedat protiv Švajcarske*, smatralo se da je novinar povredio pravo na privatnost privatnog lica optuženog za tri smrtna slučaja u vezi sa saobraćajnom nesrećom. Sud je smatrao da objavljivanje snimaka razgovora, izjava koje su dali supruga i lekar optuženog i pisama koja je optuženi poslao istražnom sudiji u vezi sa banalnim pojedinostima njegovog svakodnevnog života u pritvoru nisu doprineli javnoj raspravi. Pored toga, Sud je naveo da je novinar prikazao krajnje negativnu sliku optuženog, koristeći kvazi podrugljiv ton, uz velike fotografije optuženog u krupnom planu koje su pratile tekst, kao dokaz da je novinar želeo da napiše senzacionalistički članak.

5.7. Lica lišena slobode

U predmetu *Toma protiv Rumunije*, nakon što je policija zadržala lice zbog posedovanja droge, neki policijski službenici kontaktirali su novinare i pozvali ih da naprave fotografije tog lica u sedištu policije. Sud je utvrdio da je povređeno pravo tog lica na privatnost.

U drugom predmetu, *Khmel protiv Rusije*, policija je pozvala novinare u policijsku stanicu da naprave video snimak člana regionalnog zakonodavnog tela, koji je uhapšen zbog sumnje da je vozio u pijanom stanju i zbog neprirodnog ponašanja. Neki od snimaka emitovani su na televiziji i smatralo se da krše njegovo pravo na privatnost.

5.8. Osuđena lica u stanju emocionalne razdražljivosti

U predmetu *Egeland i Hanseid protiv Norveške*, dve lista su objavila, mada bez pristanka, fotografije lica koje upravo treba da bude odvedeno na izdržavanje duge zatvorske kazne na koju je upravo osuđeno. Iako su se fotografije odnosile na javni događaj i bile snimljene na javnom mestu u vreme kada je njen identitet već bio poznat javnosti, Sud je utvrdio da je način na koji ju je list prikazao bio posebno intruzivan jer je bila uplakana i veoma potresena. Upravo je bila uhapšena u sudnici nakon što je obavestena o presudi kojom je osuđena za trostruko ubistvo što je povlačilo najstrožu kaznu.

5.9. Osuđena lica puštena na uslovnu slobodu

Često se događa da javne vlasti, posebno organi za sprovođenje zakona, objavljuju slike traženih, uhapšenih ili lica puštenih na uslovnu slobodu. U načelu, novinarima je dozvoljeno da preuzimaju i objavljuju takve slike. U predmetu *Österreichischer Rundfunk protiv Austrije* bilo je prihvatljivo emitovati sliku šefa neonacističke organizacije koji je pušten na uslovnu slobodu. Prema stavu Suda, njegov interes da se ne otkrije njegov fizički izgled nije bio važniji od činjenice da je on ozloglašena osoba koja je izvršila krivična dela političke prirode.

6. Etički kodeksi i instrumenti za samoregulaciju

Etički kodeksi i samoregulatorna tela ili mehanizmi koji uključuju izdavače, novinare, udruženja korisnika medija, stručnjake iz akademskih krugova i sudije su ključni elementi koji doprinose uravnoteženom i etičkom bavljenju novinarskim pozivom.

U načelu, novinari se ohrabruju da se pridržavaju ovih samoregulatornih alata.

Velika zbirka etičkih kodeksa može se naći na veb sajtu *Odgovorno novinarstvo*, zajedničkog projekta koji novinarima pruža veliki broj različitih resursa, objašnjavajući novinarsku etiku i sisteme regulacije na globalnom nivou i dajući savete o etičkom izveštavanju (<https://accountablejournalism.org/ethics-codes/international>).

7. Principi zaštite podataka

7.1. Prava pojedinca

a. Medijske kuće će morati da ispunjavaju svoje obaveze, u skladu sa Ustavom i Konvencijom, da bi se osigurala privatnost pojedinaca.

Nadalje, u skladu sa članom 9. Konvencije 108 (Konvencija o zaštiti lica u odnosu na automatsku obradu ličnih podataka), odstupanja od osnovnih principa zaštite podataka se mogu dozvoliti, na primer, da bi se osigurala sloboda izražavanja, samo kada su takva odstupanja predviđena zakonom države ugovornice Konvencije, i predstavljaju neophodne mere u demokratskom društvu u interesu zaštite subjekta podataka ili prava i sloboda drugih.

Novinari će onda morati da procenjuju, u svakom pojedinačnom slučaju, da li im je dopušteno da u konkretnim okolnostima odstupe od osnovnih principa zaštite podataka.

Kao rezultat toga, ključni principi zaštite podataka mogu u određenoj meri da važe i za medije koji obrađuju lične podatke za svoje novinarske aktivnosti.

Što se tiče prava pojedinca, u skladu sa članom 8. Konvencije 108, lica imaju pravo (u slučajevima u kojima ne važe odstupanja prema članu 9):

- ▶ da budu obavještena o postojanju automatizovane zbirke sa ličnim podacima, njenoj osnovnoj svrsi, kao i o identitetu i stalnoj adresi ili pak adresi sedišta firme u kojoj je zaposlen rukovalac zbirke;
- ▶ da dobija u razumnim intervalima i bez preteranih kašnjenja ili troškova potvrdu o tome da li postoje njegovi podaci u automatizovanoj zbirci ličnih podataka, kao i da mu se ti podaci dostave u razumljivom obliku;
- ▶ da, prema potrebi, postigne ispravku tih podataka ili njihovo brisanje kad su obrađeni protivno odredbama domaćeg zakonodavstva u kojim su sadržana osnovna načela zaštite podataka o ličnosti;
- ▶ da može podneti žalbu u slučaju da nije dobio odgovor na zahtev da mu se potvrdi ili, po potrebi, dostavi, ispravi ili izbriše neki podatak.

Prema novom zakonodavnom okviru Evropske unije, Opštom uredbom o zaštiti podataka o ličnosti, prava pojedinaca će čak i ojačati i pojedinci će dobijati sveobuhvatnije informacije u trenutku prikupljanja i imaće, na primer, pravo da se njihovi podaci izbrišu („pravo da se bude zaboravljen“), pravo na prenosivost svojih ličnih podataka, itd.

Odstupanja od ovih prava dozvoljena su samo ako su predviđena zakonom države ugovornice i predstavljaju neophodnu meru u demokratskom društvu, u interesu zaštite subjekta podataka ili prava i sloboda drugih.

b. U načelu, shodno zahtevima predviđenim nacionalnim pravom, pojedinci imaju pravo da dobiju informacije o podacima koje čuvaju odgovorni mediji.

Takav zahtev može biti odbijen ako bi objavljivanje informacija ometalo novinarske aktivnosti (otkrivanje izvora, istraga koja je u toku, itd.), narušilo prava trećih lica ili nesrazmerno snažno uticalo na slobodu izražavanja.

Mediji bi trebalo da usvoje procedure za postupanje sa zahtevima za pristup informacijama. U slučaju odbijanja da se ispuni zahtev, medijske kuće treba da evidentiraju razloge za tu odluku i da ih dostave licu o kome je reč.

c. Objavljene vesti ili tvrdnje, za koje se naknadno ispostavi da su bile netačne, urednik treba odmah da ispravi na odgovarajući način.

Ispravka objavljivanjem istinitih činjenica trebalo bi da sadrži upućivanje na netačan članak. Istinite činjenice treba objaviti čak i ako je greška priznata u nekom drugom obliku. U slučaju onlajn publikacije, ispravka treba da sadrži hiperlink ka originalnom sadržaju. Ako je objava izvršena u okviru same originalne publikacije, trebalo bi je označiti kao takvu.

Ispravka, povlačenje ili opovrgavanje treba da se čuvaju zajedno sa originalnom publikacijom i tokom istog vremenskog perioda.

Mediji bi trebalo da imaju procedure kojima se osigurava ostvarivanje prava na odgovor i prava na ispravku lažnih informacija nakon objavljivanja, što je još važnije u slučajevima kada su pravo na pristup i pravo na ispravku ograničeni pre objavljivanja (upor. član 29. Radna grupa, Preporuka 1/97, „Pravo u oblasti zaštite podataka o ličnosti i mediji“, 25. februara 1997. godine).

d. Lične podatke prikupljene povredom prava lica o kojima je reč trebalo bi pre svega blokirati, a na kraju bi urednik trebalo i da ih izbriše.

e. Svako lice treba da ima pravo da podnese pritužbu i da ima delotvoran pravni lek u slučaju kršenja njegovog prava na zaštitu podataka, nakon što je obavешteno o svojim pravima tako da lekovi budu efikasni u praksi i ne ostanu čisto teorijski.

Lica o kojima je reč trebalo bi da budu u mogućnosti da upute svoje pritužbe direktno medijima koji izveštavaju, samoregulatornom telu i na kraju organu za zaštitu podataka ili sudovima.

Takođe bi trebalo da imaju pravo na odgovarajuću nadoknadu proporcionalnu kršenju i njegovim posledicama.

U predmetu *Avram i drugi protiv Moldavije* podnositeljke predstavke, pet žena, žalile su se na emisiju prikazanu na nacionalnoj televiziji 10. maja 2003. godine, u kojoj su prikazani njihovi intimni video snimci u sauni sa pet muškaraca, od kojih su četvorica bili policajci. Snimci su korišćeni u programu o korupciji u novinarstvu, a naročito u listu *Accente*. Sud je konstatovao da je mešanje u pravo podnositeljki predstavke na privatnost bilo nesporno. To su potvrdili nacionalni sudovi i podnositeljke predstavke su dobile odštetu.

Sud je u svojoj odluci smatrao da su iznosi dodeljeni na nacionalnom nivou bili suviše niski da bi bili proporcionalni tako ozbiljnom mešanju u pravo podnositeljki

predstavke na poštovanje njihovog privatnog života, kao što je to bilo emitovanje njihovih intimnih video snimaka na nacionalnoj televiziji. Sud je uzeo u obzir drastični efekat na privatni, porodični i društveni život podnositeljki predstavke i dodelio im je dodatnu odštetu.

7.2. Mere bezbednosti

Preduzeće se odgovarajuće mere bezbednosti za zaštitu podataka o ličnosti koji se čuvaju u automatizovanim zbirkama podataka od slučajnog ili neovlašćenog uništenja ili slučajnog gubitka, kao i od neovlašćenog pristupa, izmena ili distribuiranja.

Mediji treba da preduzmu odgovarajuće i razumne mere za sigurno čuvanje podataka o ličnosti i da spreče da budu namerno ili zbog nemara ukradeni, izgubljeni ili zloupotrebjeni. Oni bi trebalo da zaštitite tehničke uređaje (pravila o jakim lozinkama, kontrole za prijavljivanje na sistem, šifrovanje, odgovarajuće rezervne kopije, antivirusni softver i zaštitna barijera itd.) koji se koriste unutar i izvan organizacije (USB, pametni telefoni, laptop računari, itd.).

Mediji bi u isto vreme trebalo da usvoje mere i politike za fizičku bezbednost (brave, alarmi, ograničeni pristup objektima itd.). Treba usvojiti upravljačke i organizacione mere, na primer da se uredi odnosi sa obrađivačima podataka i ugovorno angažovanim saradnicima, da se definiše ograničeni broj lica koja će moći da pristupe podacima o ličnosti ili da se organizuje stroga razdvojenost novinarskih i komercijalnih aktivnosti.

7.3. Obrada komercijalnog sadržaja

a. Predmet zakonodavstva o zaštiti podataka je izuzetno širok i mediji bi trebalo da imaju na umu da principi zaštite podataka o ličnosti u potpunosti važe i u vezi sa komercijalnim sadržajima.

„Izuzete medija“ je neophodno, ali je strogo ograničeno na uređivački i novinarski sadržaj. Ovo izuzete se ne odnosi na ostale aktivnosti medijskih kuća, na primer, kada oni obrađuju podatke o ličnosti u komercijalne ili administrativne svrhe.

U ovom drugom slučaju, medije bi trebalo smatrati „tradicionalnim“ rukovodima podataka i oni bi trebalo u potpunosti da se pridržavaju zahteva koji se odnose na zaštitu podataka o ličnosti.

Na primer, mediji bi trebalo da u potpunosti primene principe zaštite podataka o ličnosti kada obrađuju podatke o ličnosti o svojim pretplatnicima (na primer u reklamne svrhe) ili o svojim zaposlenima.

Prilikom obrade podataka o ličnosti, štampa bi tako trebalo da utvrdi jasnu razliku između obrade za uredničke potrebe i one za komercijalne ili administrativne potrebe.

b. Podaci o ličnosti prikupljeni za komercijalne potrebe obrađuju se samo ako za obradu postoji pravni osnov. Načela zaštite podataka poštuju se u svakom trenutku.

Postojanje zakonskog osnova za obradu podataka preduslov je za legitimnost same obrade.

Uz postojanje zakonskog osnova za obradu podataka, mediji će uzeti u obzir i sledeće principe obrade podataka:

- ▶ podaci se moraju obrađivati na pošten i zakonit način, bez uticaja na dostojanstvo subjekta podataka;
- ▶ podaci mogu da se obrađuju samo za određene, jasno definisane i legitimne svrhe. Dalja obrada podataka u svrhe koje nisu kompatibilne s prvobitnom svrhom je neprihvatljiva;
- ▶ podaci se mogu obrađivati samo u meri u kojoj je to potrebno za postizanje odgovarajuće legitimne svrhe. Podaci moraju biti primereni i proporcionalni svrsi zbog koje se obrađuju;
- ▶ podaci moraju biti validni, tačni i ažurirani, ako je potrebno. Podaci prikupljeni bez pravne osnove i bez značaja za svrhu obrade moraju se blokirati, izbrisati ili uništiti;
- ▶ podaci se mogu čuvati samo tokom perioda neophodnog za postizanje svrhe obrade podataka. Nakon postizanja svrhe, moraju se blokirati, izbrisati ili uništiti ili čuvati u obliku koji isključuje mogućnost identifikacije lica, osim ako zakonom nije drugačije određeno.

Svi principi zaštite podataka o ličnosti se uzimaju u obzir istovremeno.

7.4. Najbolje prakse za osiguravanje i pokazivanje poštovanja propisa

Kao stvar dobre prakse, mediji bi trebalo da preduzmu sve neophodne mere kako bi obezbedili poštovanje zahteva za zaštitu podataka i pokazali to poštovanje.

Može se na primer pomenuti korisnost sledećih alata za osiguranje „odgovornosti“:

- ▶ imenovanje službenika za zaštitu podataka;
- ▶ uspostavljanje registra aktivnosti za zaštitu podataka prilikom obrade;
- ▶ izrada politike privatnosti;
- ▶ interne procedure za razmatranje implikacija po zaštitu podataka u ključnim fazama novinarske aktivnosti i za donošenje brzih odluka u slučajevima etičkih poteškoća;
- ▶ interne procedure za sastavljanje obaveštenja, za postupanje po pritužbama pojedinaca;
- ▶ za upozoravanje uprave organizacije, za kontaktiranje organa za zaštitu podataka, za rešavanje slučajeva kršenja bezbednosti, itd.;
- ▶ izrada procene uticaja na privatnost u slučaju rizika za pojedince;
- ▶ redovne kontrole radi provere i obezbeđivanja poštovanja propisa;
- ▶ pregled ugovora i odnosa sa obrađivačima i saradnicima po ugovoru;
- ▶ osnovna obuka o zaštiti podataka i privatnosti za novinare i za zaposlene;
- ▶ aktivnosti podizanja nivoa svesti (jasne informacije za pojedince, posebna stranica posvećene zaštiti podataka i privatnosti na veb sajtu ili na intranetu, itd.).

Odgovarajući „alati za osiguranje odgovornosti“ mogu se prilagoditi veličini i resursima pojedinačnih medija.

8. Reference

Konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (Evropska konvencija o ljudskim pravima)

Član 8 – Pravo na poštovanje privatnog i porodičnog života

1. Svako ima pravo na poštovanje svog privatnog i porodičnog života, doma i prepiske.
2. Javne vlasti neće se mešati u vršenje ovog prava sem ako to nije u skladu sa zakonom i neophodno u demokratskom društvu u interesu nacionalne bezbednosti, javne bezbednosti ili ekonomske dobrobiti zemlje, radi sprečavanja nereda ili kriminala, zaštite zdravlja ili morala, ili radi zaštite prava i sloboda drugih.

Član 10 – Sloboda izražavanja

1. Svako ima pravo na slobodu izražavanja. Ovo pravo uključuje slobodu posedovanja sopstvenog mišljenja, primanja i saopštavanja informacija i ideja bez mešanja javne vlasti i bez obzira na granice. Ovaj član ne sprečava države da zahtevaju dozvole za rad televizijskih, radio i bioskopskih preduzeća.
2. Pošto korišćenje ovih sloboda povlači za sobom dužnosti i odgovornosti, ono se može podvrgnuti formalnostima, uslovima, ograničenjima ili kaznama propisanim zakonom i neophodnim u demokratskom društvu u interesu nacionalne bezbednosti, teritorijalnog integriteta ili javne bezbednosti, radi sprečavanja nereda ili kriminala, zaštite zdravlja ili morala, zaštite ugleda ili prava drugih, sprečavanja otkrivanja obaveštenja dobijenih u poverenju, ili radi očuvanja autoriteta i nepristrasnosti sudstva.

Dokumenti Saveta Evrope

Konvencija o zaštiti lica u odnosu na automatsku obradu ličnih podataka

Preporuka CM/Rec(2018)1 Komiteta ministara državama članicama o medijskom pluralizmu i transparentnosti vlasništva nad medijima

Preporuka CM/Rec(2016)4 Komiteta ministara državama članicama o zaštiti novinarstva i bezbednosti novinara i ostalih medijskih aktera

Preporuka CM/Rec(2011)7 Komiteta ministara državama članicama o novom poimanju medija

Deklaracija Komiteta ministara o zaštiti i promovisanju istraživačkog novinarstva (26. septembar 2007. godine)

Rezolucija 2066(2015), Odgovornost i etika medija u medijskom okruženju koje se menja, Parlamentarna skupština

Rezolucija 1843(2011), Zaštita privatnosti i podataka o ličnosti na internetu i u onlajn medijima, Parlamentarna skupština

Rezolucija 1165(1998), Pravo na privatnost, Parlamentarna skupština

Rezolucija 1003(1993), Novinarska etika, Parlamentarna skupština

Sudska praksa Evropskog suda za ljudska prava

A. protiv Norveške, br. 28070/06, 9. april 2009.

Ageyev protiv Rusije, br. 7075/10, 18. april 2013.

Alkaya protiv Turske, br. 42811/06, 9. oktobar 2012.

Armonienė protiv Litvanije, br. 36919/02, 25. novembar 2008.

Axel Springer Ag protiv Nemačke [Vv], br. 39954/08, 7. februar 2012.

Bédat protiv Švajcarske [Vv], br. 56925/08, 29. mart 2016.

Biriuk protiv Litvanije, br. 23373/03, 25. novembar 2008.

Björk Eiðsdóttir protiv Islanda, br. 46443/09, 10. jul 2012.

Bladet Tromsø i Stensaas protiv Norveške, br. 21980/93, 20. maj 1999.

Bodrožić protiv Srbije, br. 32550/05, 23. jun 2009.

Bohlen protiv Nemačke br. 53495/09 i *Ernst August von Hannover protiv Nemačke* br. 53649/09, 19. februar 2015.

Couderc i Hachette Filipacchi Associés protiv Francuske [Vv], br. 40454/07, 10. novembar 2015.

Dorothea Sihler-Jauch protiv Nemačke i Günther Jauch protiv Nemačke, br. 68273/10 i 34194/11, 24. maj 2016. (odluka)

Egeland i Hanseid protiv Norveške, br. 34438/04, 15. april 2009.

Erla Hlynsdóttir (br.2), br. 54125/10, 21. oktobar 2014.

Feldek protiv Slovačke, br. 29032/95, 12. jul 2001.

Flinkkilä i drugi protiv Finske, br. 25576/04, 6. april 2010.

Fürst-Pfeifer protiv Austrije, br. 33677/10 i 52340/10, 17. maj 2016.

Guseva protiv Bugarske, br. 6987/07, 17. februar 2015.

Hachette Filipacchi Associés protiv Francuske, br. 71111/01, 14. jun 2007.

Hachette Filipacchi Associés protiv Francuske [Vv], br. 40454/07, 10. novembar 2015.

Hachette Filipacchi Associés ("Ici Paris") protiv Francuske, br. 12268/03, 23. jul 2009.

Haldimann i drugi protiv Švajcarske, br. 21830/09, 24. februar 2015.

Janowski protiv Poljske, br. 25716/94, 21. januar 1999.

Khan protiv Nemačke, br. 38030/12, 21. septembar 2016.

Khmel protiv Rusije, br. 20383/04, 12. decembar 2012.

Khuzhin i drugi protiv Rusije, br. 13470/02, 23. oktobar 2008.

Krone Verlag GmbH & Co. KG protiv Austrije, br. 34315/96, 26. februar 2002.

Krone Verlag GmbH & Co. KG i Krone Multimedia GmbH & Co. KG protiv Austrije, br. 33497/07, 17. januar 2012.

Leempoel & S.A. ED. Ciné Revue protiv Belgije, br. 64772/01, 9. novembar 2006.

Lillo-Stenberg i Sæther protiv Norveške, br. 13258/09, 16. januar 2014.

Mitkus protiv Letonije, br. 7259/03, 2. oktobar 2012

MGN Limited protiv Ujedinjenog Kraljevstva, br. 39401/04, 18. januar 2011.

Mosley protiv Ujedinjenog Kraljevstva, br. 48009/08, 10. maj 2011.

Müller protiv Nemačke (Dec.), br. 43829/07, 14. septembar 2010.

Österreichischer Rundfunk protiv Austrije, br. 35841/02, 7. decembar 2006.

Peck protiv Ujedinjenog Kraljevstva, br. 44647/98, 28. januar 2003.

Pentikäinen protiv Finske [Vv], br. 11882/10, 20. oktobar 2015.

Reklos i Davourlis protiv Grčke, br. 1234/05, 15. januar 2009.

Renaud protiv Francuske, br. 13290/07, 25. februar 2010.

Salihu i drugi protiv Švedske, br. 33628/15, 10. maj 2016. (odluka)

Schweizerische Radio- und Fernsehgesellschaft SRG protiv Švajcarske, br. 34124/06, 21. jun 2012.

Selistö protiv Finske, br. 56767/00, 16. novembar 2004.

Standard Verlags GmbH protiv Austrije (br. 2), br. 21277/05, 4. jun 2009.

Standard Verlags GmbH protiv Austrije (br. 3), br. 34702/07, 10. januar 2012.

Toma protiv Rumunije, br. 42716/02, 24. februar 2009.

Verlagsgruppe News GmbH protiv Austrije, br. 10520/02, 14. decembar 2006.

Von Hannover protiv Nemačke, br. 59320/00, 24. jun 2004.

Von Hannover protiv Nemačke (br. 2) [Vv], br. 40660/08 i 60641/08, 7. februar 2012.

White protiv Švedske, br. 42435/02, 19. septembar 2006.

Wirtschafts-Trend Zeitschriften-Verlagsgesellschaft mbH protiv Austrije (br.2), br. 62746/00, 14. novembar 2002. (odluka)

Y protiv Švajcarske, br. 22998/13, 06. jun 2017.

Zvagulis protiv Litvanije, br. 8619/09, 26. januar 2017. (odluka)

Ove Smernice sadrže skup standarda Saveta Evrope i Evropskog suda za ljudska prava koji se odnose na zaštitu privatnosti javnih ličnosti i privatnih lica u medijima. Oni takođe obuhvataju principe zaštite podataka o ličnosti koji se zasnivaju na različitim regulatornim instrumentima i najboljim praksama.

Smernice imaju za cilj da pomognu novinarima i drugim medijskim profesionalcima da praktično primene navedene standarde na pojedinačne dileme u vezi sa etičkim postupanjem.

Publikacija je prevedena na srpski jezik u okviru zajedničkog programa Evropske unije i Saveta Evrope „Horizontal Facility za Zapadni Balkan i Tursku 2019-2022“; i projekta „Sloboda izražavanja i sloboda medija u Srbiji (JUFREX)“. Mišljenja izražena u ovoj publikaciji su odgovornost autora i ne odražavaju nužno zvanična mišljenja Evropske unije i Saveta Evrope

SRP

Zemlje članice Evropske unije su odlučile da udruže svoja znanja, resurse i sudbine. Zajedno su izgradile stabilno okruženje, demokratiju i održivi razvoj zadržavajući kulturnu raznolikost, toleranciju i individualne slobode. Evropska unija je posvećena deljenju svojih dostignuća i vrednosti sa zemljama i narodima van svojih granica.

www.europa.eu

Savet Evrope je vodeća organizacija za ljudska prava na kontinentu. Obuhvata 47 država, uključujući sve članice Evropske unije. Sve države članice Saveta Evrope potpisale su Evropsku konvenciju o ljudskim pravima, sporazum čiji je cilj zaštita ljudskih prava, demokratije i vladavine prava. Evropski sud za ljudska prava nadgleda primenu Konvencije u državama članicama.

www.coe.int

Prevod sufinansiran
od strane Evropske unije

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE